

Січкара Алла Дмитрівна,

старший викладач кафедри педагогіки
і психології дошкільної освіти та
родинного виховання Педагогічного
інституту Київського університету
імені Бориса Грінченка

ПІДГОТОВКА СТУДЕНТІВ ДО ОСОБИСТІСНО ОРІЄНТОВАНОГО ВИХОВАННЯ У ХОДІ ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ НА БАЗІ ШКОЛИ-ДИТСАДКА МОНТЕССОРІ

Стаття присвячена актуальній проблемі сучасного дошкілля, а саме: проблемі підготовки вихователя, готового до співпраці з дитиною з позиції «творення, а не Творця», запровадження особистісно-орієнтованої моделі дошкільної освіти.

Ключові слова: особистість, особистісно-орієнтований підхід, розвивальне середовище, підготовка вихователя.

Сьогодні в Україні відбувається глибоке реформування системи освіти. Кардинальних змін зазнає і дошкільна освіта. Необхідність модернізації змісту дошкільної освіти зумовлена реформуванням галузі згідно з Національною доктриною розвитку освіти України у ХХІ ст., законами України «Про дошкільну освіту» та «Про охорону дитинства», Базовим компонентом дошкільної освіти в Україні та запровадженням у практику роботи Базової розвивальної програми «Я у світі», тенденціями розвитку цивілізації на межі епох, що визначили пріоритет особистісної орієнтації в освіті. Нарешті у центрі уваги опинилася не ефемерна «людина нової формації», а реальна дитина з її природними потребами та можливостями.

В основу модернізації національної системи дошкільної освіти покладено теорію амплікації О. В. Запорожця, орієнтовану на оптимальне використання можливостей кожного вікового етапу для повноцінного особистісного розвитку дитини. Сучасні тенденції дошкільної освіти в Україні передбачають орієнтацію на особистісне становлення та творчу самореалізацію, розвиток індивідуальності кожної дитини; врахування особистого досвіду дошкільника, особливостей його життя, вікових та індивідуальних особливостей; вироблення оптимістичної гіпотези розвитку кожної дитини; підтримку природного прагнення дошкільника до виявлення активності, здатності діяти за власним бажанням та самостійним вибором; сприяння вільному і конструктивному розгортанню дошкільником свого особистісного буття; формування механізму саморозвитку; створення належних умов у дошкільних установах для реалізації дитиною свого природного потенціалу (фізичного, психічного, соціального) [5, 14—16].

Перетворення, що відбуваються в системі дошкільної освіти України, спричинили виникнення нового соціального замовлення на вихователя спроможного до реалізації особистісно-орієнтованої моделі дошкільної освіти.

Аналіз досліджень та публікацій показав, що проблема підготовки майбутніх педагогів до особистісно-орієнтованого виховання дітей дошкільного віку є актуальною. Теоретичні та методологічні основи проблеми знайшли відображення у творах класиків педагогічної науки Я. А. Коменського, Ж. Ж. Руссо, К. Д. Ушинського.

Сутність особистісно-орієнтованого керівництва освітньою діяльністю дітей дошкільного віку розкрив у своїх працях Януш Корчак. Великої уваги він надавав ставленню до дитини як до істоти, яка заслуговує безумовної поваги і довіри. Велику увагу на психологію індивідуума і на особистісно-орієнтований підхід до дитини звертала Софія Русова, яка називала педагогіку, що не враховує індивідуальних особливостей дітей, «бездітною», акцентувала увагу на необхідності застосування психологічних знань у педагогіці [4].

В. О. Сухомлинський підкреслював важливість розвитку індивідуальної своєрідності дитини. «Виховання, — писав учений, — це насамперед людинознавство. Без знання дитини, її розумового розвитку, мислення, інтересів, уподобань, здібностей, задатків, нахилів — немає виховання» [9, 28].

Окреслена вище проблема досліджувалася в різних аспектах. Велику увагу приділяли вивченню ролі потенційних можливостей дітей в оволодінні способами пізнавальної діяльності (Р. С. Буре, Н. С. Лейтес, В. С. Мухіна, О. В. Проскура); змісту і методам діагностики індивідуального розвитку дітей (В. К. Котирло, Г. П. Лаврентьєва, Т. М. Титаренко). Обґрунтовуються і конкретизуються до сучасності умови становлення індивідуальності дошкільника, шляхи здійснення індивідуального підходу (І. Д. Бех, Я. І. Ковальчук, О. Л. Кононко, С. Є. Кулачківська), велика увага приділяється розробці змісту, форм і методів індивідуалізованого навчання і виховання дошкільників у процесі різних видів діяльності (Л. В. Артемова, А. М. Богуш, З. Н. Борисова, Е. С. Вільчковський, Н. В. Лисенко).

Сучасні психологи, педагоги (І. Д. Бех, І. А. Зязюн, Г. С. Костюк, С. Д. Максименко, О. М. Пехота) у своїх працях звертаються до визначення сутності особистісно орієнтованої підготовки педагогів, технології особистісно-орієнтованого навчання студентів, особистісного підходу як методологічного інструментарію організації навчально-виховного процесу.

Пошук шляхів вирішення проблеми підготовки студентів педагогічних ВНЗ до особистісно-орієнтованої педагогічної діяльності та перепідготовки педагогічних працівників дошкільних навчальних закладів має місце в працях А. М. Гончаренко, Г. І. Іванюк, В. У. Кузьменко [2; 4; 6].

Незважаючи на широкий спектр теоретичних досліджень, у практиці дошкільних навчальних закладів актуальною є потреба у вихователях, готових до реалізації базових якостей особистості дитини та індивідуального соціального досвіду. На жаль, проблема підготовки педагога дошкільного навчального закладу, готового до реалізації особистісно-орієнтованої моделі

дошкільної освіти, вивчена не достатньо. Практика діяльності педагогічних працівників доводить, що традиційні педагогічні підходи щодо підготовки вихователя до роботи у сучасних дошкільних навчальних закладах не вирішують окреслених проблем. Тому виникає суперечність між потребами суспільства у фахівцях, готових до особистісно-орієнтованого виховання дітей в системі дошкільної освіти, і недостатнім рівнем фахової підготовки вихователів дошкільних навчальних закладів.

Мета цієї публікації — з'ясувати особливості технології підготовки педагога дошкільного закладу до здійснення особистісно-орієнтованого виховання дітей в умовах розвивального середовища.

Задля досягнення мети визначено **завдання**: з'ясувати особливості підготовки вихователя до особистісно-орієнтованого виховання дітей дошкільного віку та умови реалізації ідей Марії Монтессорі в сучасному українському дошкіллі.

Узагальнюючи рекомендації минулого і сьогодення, спробуємо визначити сутність основних понять, а також показати їх специфіку.

Метою сучасної педагогіки є особистість. Дитина розглядається як цінність, активний об'єкт життєдіяльності, самостійна особа, здатна обирати свою позицію та усвідомлювати свою значущість, чинити опір руйнівним для її розвитку впливам, брати на себе відповідальність, відповідально самовизначатися [7, 3].

Особистісно-орієнтований підхід ґрунтується на знанні педагогом індивідуальності дитини, особливостей психофізичних утворень у різні вікові періоди. Індивідуальність, за концепцією Б. Г. Ананьєва, — ядро особистості, що зумовлює її неповторну своєрідність та самоцінність. Водночас це і самостійне поняття, яке інтегрує в собі цілісне об'єднання індивіда, особистості та суб'єкта діяльності, неповторний варіант реалізації людиною своїх потенційних здібностей та можливостей. До структури індивідуальності входять складові цілісного утворення — індивідні та особистісні якості [6, 7].

Основою особистісно-орієнтованого підходу є індивідуальний підхід до дитини, що полягає у наявності і гнучкому використанні педагогом інтегрованої системи виховної і навчальної роботи, забезпечує ефективний особистісний розвиток та саморозвиток дитини, ставлення до кожної дитини як до своєрідної неповторної особистості; усвідомлення того, що кожна дитина не краща і не гірша за іншу. Діти просто різні [5].

Здійснюючи особистісно-орієнтований підхід, вихователь має керуватися знанням сензитивних періодів розвитку дитини. Сензитивні періоди, за концепцією Марії Монтессорі, — це періоди особливої чутливості, якої людина набуває у дитячому віці, тимчасовий стан, що завершується здобуттям певного досвіду. Саме особлива чутливість допомагає дитині увійти в контакт з навколишнім світом. Коли черговий інтерес вичерпано, одразу ж виникає інший. Тому дитинство йде «від перемоги до перемоги» в постійному ритмі, що дає дитині справжнє задоволення. Сензитивні періоди тривають майже до п'яти років і допомагають дитині вбирати образи з навколишнього світу зі справді вражаючою інтенсивністю. Сензитивні періоди є універсальними, тобто виникають упродовж розвитку у всіх дітей, незалежно від раси, національності, соціального походження, геополітичних і культурних відмінностей. Вони індивідуальні, термін їх виявлення, тривалість і динаміка перебігу можуть бути різними у різних дітей [10, 48].

Доцільно організована діяльність вихователя спрямована на створення умов для особистісно-орієнтованого виховання, організації розвивального середовища — комплексу психолого-педагогічних, матеріально-технічних, санітарно-гігієнічних, ергономічних, естетичних умов, що забезпечують організацію життєдіяльності дітей у дошкільному закладі. Середовища, яке не гальмує природних, життєвих проявів дитини, а сприяє їх реалізації, становленню, вдосконаленню. Основні складники розвивального середовища: природне, предметно-ігрове, соціальне та середовище власного «Я» дитини [5].

Різновидом розвивального середовища в педагогічній системі М. Монтессорі є підготовлене середовище — атмосфера, що дає дитині можливість вільно вчитися через об'єктивну активність у спокійній і впорядкованій обстановці, прилаштованій до її розмірів та інтересів [10].

Співзвучною з вимогами сьогодення щодо оновлення й варіативності дошкільної освіти є технологія індивідуального виховання дітей в педагогічній системі Марії Монтессорі, що майже століття з успіхом працює в навчальних закладах багатьох демократичних країн світу і отримала високу оцінку вітчизняних педагогів — сучасниць М. Монтессорі: С. Русової, Н. Лубенець, Ю. Фаусек, Т. Сухотіної, Є. Тіхеевої, Ю. Аркіна, а також сучасних українських педагогів: З. Борисової, Р. Семеренкової, І. Дичківської, Т. Поніманської.

Педагогіка М. Монтессорі не відокремлює особистість педагога і дитини, виходить з їх рівноцінності у вихованні і навчанні. Сутність методу Монтессорі — вільна діяльність дитини у створеному педагогом навколишньому середовищі. Згідно з методом Монтессорі, дитина будує свої знання в процесі інтенсивної взаємодії з навколишнім середовищем. Підготовлене середовище, атмосфера в класі, коли дитина може вільно вибирати, чим їй займатися, привабливі матеріали, наявність дітей різного віку, що стимулює соціальний розвиток і здатність до співробітництва, — усе це загалом створює ідеальні умови для процесу самовибудовування дитини [10, 37].

«Підготовка середовища і підготовка вчителя є практичним підґрунтям виховання», — зазначала М. Монтессорі [7, 127]. Особливої ваги вона надавала підготовці вчителя (вихователя) до роботи з дітьми. Щодо підготовки педагогів М. Монтессорі виокремлювала такі чинники: насамперед, вчитель (вихователь) має чітко визначити цілі і основні завдання роботи, знати потенційні можливості дитини на певному етапі розвитку, щоб піднести її в процесі навчання і виховання до найвищого інтелектуального, морального та культурного рівня. Для цього вихователь повинен досконало знати вікову психологію та фізіологію дитини, вміти спостерігати й логічно мислити, «вміти

бачити». «Хто вміє бачити — починає цікавитися, і цей інтерес є рушійною силою, що створює дух ученого. Як для маленької дитини внутрішнє «Я» є точкою кристалізації, навколо якої починає складатися вся психічна форма, так і для педагога інтерес до спостережуваного явища буде центром, навколо якого сформується сама по собі вся його особистість» [3, 272].

Педагог-гуманіст ставила вимоги до професійних якостей вчителя (вихователя): він має бути сповненим новими ідеями, які стимулювали б роботу дітей, вірити в дитину, в її можливості, звільнити себе від упередженого ставлення до рівня розвитку дитини, поважати дитину як особистість.

Важливо, щоб педагог не лише ставив вимоги до дитини, а працював на фізичному і ментальному рівні дитини, вибирав темп і стиль роботи, що підходить для неї, умів проектувати середовище так, щоб воно відповідало віку і сензитивним періодам розвитку дитини, виконував роль помічника в її розвитку.

На думку Марії Монтессорі, домінуючим чинником у навчанні та вихованні дітей є середовище. Проектування підготовленого середовища здійснюється за умов знання та розуміння вчителем (вихователем) шести основних аспектів, що складають концепцію оточуючого середовища і відповідають потребам дитини: свобода та її обмеження, структура і порядок, природність і реальність, краса і атмосфера, дидактичний матеріал Монтессорі, правила, що визначають суспільне життя мікроколективу.

Не менш важливим є усвідомлення педагогом принципів організації підготовленого середовища. Контакт дитини з реальним життям та природою — перший принцип підготовленого середовища. Марія Монтессорі зазначала, що безпосередній контакт з природою виховує розуміння порядку, гармонії та краси оточуючого світу.

Монтессорі-клас — це місце, де дитина живе реальним життям. Діти вирощують рослини, доглядають за тваринами, рибками. Збільшуване скло,

мікроскоп, елементарні досліді надають дитині можливість спостерігати та вивчати оточуючий світ.

В окремий принцип організації підготовленого середовища виділено принцип привабливості дидактичних матеріалів Монтессорі. Вони мають зберігатися в охайному стані та в одному примірнику.

Важливим є принцип свободи вибору. Діти вільні у виборі своєї діяльності. Ця діяльність дитини і є процес пізнання, який базується на внутрішньому імпульсі. Педагог у співпраці з дитиною має діяти з позиції «творення, а не Творця» [10; 3].

«Активно готуйте середовище, дбайте про нього. Допоможіть дитині встановити конструктивний зв'язок з ним. Покажіть правильне розташування засобів розвитку і продемонструйте, як ними користуватись», — це одна із заповідей Монтессорі педагогам [10, 132].

Правила організації підготовленого середовища в класі Монтессорі визначають зміст та методику виховної роботи педагога. Насамперед середовище — для дитини. Тому приміщення має бути зручним, щоб діти почувалися у ньому комфортно. Весь організм дитини, її фізіологічні потреби, її моторна активність повинні знайти найкращі умови для розвитку, забезпечуючи її прагнення до самостійності та незалежності.

Обов'язкове дотримання загальних гігієнічних вимог: чистота приміщення і всіх предметів у ньому. Гігієна важлива не тільки для збереження здоров'я дитини, але й для її виховання. Великого значення Монтессорі надавала естетичному оформленню приміщення: «Дуже важливо, щоб меблі та предмети були гарними та художніми. Краса тут не в прикрасах і розкошах, а в гармонії ліній і кольорів, у простоті...» [8, 129]. Педагог заперечувала проти безликих кімнат з голими стінами та сірими меблями.

Важливо, щоб предмети, які оточують дітей, були легкими, меблі (шафи, вішалки для одягу) відповідали їхньому зросту, двері, шухляди легко відчинялися і зачинялися, щоб мило вміщувалося у долонях, щітки були з

короткими гладенькими ручками, одяг легко знімався. Таке оточення сприяє розвитку активності дитини.

У класі Монтесорі все повинно належати дітям, тому стіл і шафа для речей педагога знаходяться в іншому приміщенні.

Усе, що висить на стінах, потрібно опустити на рівень очей дитини: книжкові полиці, дошки для письма крейдою, картини, репродукції, естампи, схеми, таблиці, карти, фотографії, художні прикраси. Ілюстративний матеріал має відображати тільки реальність, фокусуючи увагу дітей на красі реального життя.

У класі Монтесорі має бути годинник з великими арабськими цифрами, що позначають кожен годину. Бажано, щоб годинник мав секундну стрілку. Він має бути розміщений на рівні очей дитини.

Для групових та індивідуальних видів занять на підлозі Монтесорі-класу має бути жовта лінія у вигляді кола або еліпса. Вона дає змогу об'єднувати всіх дітей у єдине ціле на основі космічної медитації.

Педагог має знати вік кожної дитини, кількість хлопчиків і дівчаток у класі. Залежно від цього готується середовище. Якщо багато 3-річних дітей, потрібні відповідні меблі, значна зона практичного життя, мало посуду із тонкого скла, більше сенсорних вправ та відкритих місць. Для старших дітей слід створити зону, де вони зможуть спілкуватися, розвивати свої комунікативні навички, задовольняти потреби у сензитивний період соціалізації.

Усі матеріали розміщені на відкритих полицях, діти можуть вільно ними користуватися, самостійно обирати собі роботу залежно від внутрішньої потреби та сензитивного періоду. Самостійно діти визначають і місце для роботи: поряд з іншими або в затишному куточку. Залежно від обраної роботи та місця її виконання дітьми визначається положення: сидячи, лежачи чи стоячи; за столом або на килимку.

Формуванню відчуття порядку допомагає структура, згідно з якою створюється середовище класу Монтессорі. Вона передбачає розподіл класу на зони, в кожній з яких знаходиться відповідний матеріал: зона практичного життя, зона сенсорики, зона математики, граматична зона, космічна зона, зона відпочинку (бібліотека, зелена зона), художня зона, зона розвивальних ігор. У кожній зоні матеріали розміщені зліва направо відповідно до підвищення складності.

Кожен матеріал наявний в одному примірнику. Якщо дитина хоче взяти матеріал, який уже хтось використовує, вона має зачекати або використати інший матеріал, зробити спробу працювати разом із товаришем, якщо той не заперечує і дозволяє матеріал. Таким чином, дитина вчиться поводитися у товаристві.

Серед матеріалів, зокрема призначених для вправлення в практичному житті, мають бути красиві легкі предмети, що б'ються. За словами Монтессорі, такі речі зі своєю крихкістю стають «виховним матеріалом». Дітям даються фаянсові тарілки, скляний посуд для пиття, тобто «речі-доповідачі», які сигналізують про грубі хаотичні недисципліновані рухи.

Дидактичні матеріали предметного середовища класу періодично змінюються на основі результатів спостережень педагога, данні яких фіксуються. Увага, яка приділяється індивідуальній роботі в підготовленому Монтессорі-середовищі, відображає думку про те, що діти — унікальні особистості з різноманітними здібностями, інтересами і рівнем розвитку [10, 36].

Підготовлене середовище класу має бути інтелігентним. Тим самим воно буде виховувати дітей як майбутніх інтелігентних людей з добре розвинутим смаком, здатних розуміти і відчувати красу.

Підготовка Монтессорі-педагогів для навчально-виховних закладів України здійснюється в освітньому Монтессорі-центрі, створеному у 1998 р. на базі Київської пілотної школи Монтессорі. Основні завдання центру:

- спираючись на основні принципи та положення Монтессорі, використовуючи класичний зміст і методику роботи, розробити українську модель школи Монтессорі, яка буде повністю адаптована до умов та соціальних потреб нашого суспільства, нашої національної культури, звичаїв і традицій;
- створити умови для ознайомлення педагогічної громадськості України з методикою Монтессорі, популяризації і поширення методу через відкриття класів і шкіл Монтессорі в регіонах України;
- створити умови для підготовки педагогів нового типу — вчителів Монтессорі, готових до здійснення особистісно орієнтованого виховання дітей в умовах підготовленого середовища.

Український освітній Монтессорі-центр пропонує освітню програму для осіб, що мають базову педагогічну освіту і бажають отримати кваліфікацію «вчитель Монтессорі» для роботи з дітьми віком від 3 до 6 років. Під час теоретичного етапу навчання слухачі відвідують лекції, працюють з першоджерелами, проходять практикум з матеріалами Монтессорі в класах київських навчально-виховних закладів, що працюють за цим методом, беруть участь у бесідах, обговореннях, дискусіях, складають поточні заліки та іспити [10].

З метою підготовки вихователя до особистісно-орієнтованого виховання дітей та поглибленого ознайомлення з методом Марії Монтессорі організовано педагогічну практику студентів Київського університету імені Бориса Грінченка на базі школи-садка 1-го ступеня Марії Монтессорі. До плану педпрактики включено серію лекцій, що дають можливість студентам ознайомитися з філософськими основами системи Монтессорі та методикою організації роботи з дітьми раннього, дошкільного та молодшого шкільного віку: «Підготовлене навколишнє середовище дошкільного Монтессорі-класу», «Метод спостереження — основний інструмент роботи вчителя Монтессорі», «Презентація матеріалу в системі Марії Монтессорі», «Сензитивні періоди розвитку», «Концепція свободи в класі Монтессорі», «Формування позитивної

дисципліни», «Філософські основи розділу "Навички практичного життя"», «Філософські основи розділу "Сенсорика"», «Філософські основи розділу "Математика"», «Філософські основи розділу "Космічне виховання"», «Філософські основи розділу "Мова"» та ін.

Створено умови, за яких студенти мають можливість спостерігати все почуте на лекціях у практичній роботі вчителя в класі Монтессорі і висловити свої думки та враження від побаченого в бесіді-обговоренні, а після попереднього практикуму з матеріалом Монтессорі і самим долучатись до роботи з дітьми.

Під час практики студенти виготовляють матеріал Монтессорі, спільно з учителем проектують особистісно-орієнтоване середовище в класі на основі аналізу результатів спостережень, мають можливість поглиблено вивчати філософські погляди та методичні матеріали всіх розділів, що сприяє успішній підготовці до написання курсових, бакалаврських та магістерських робіт. Студенти беруть участь у роботі семінарів-практикумів за участю педагогів США (Ріти Бренер, Марші Стенсел), Італії (Пріски Мелукко), Нідерландів (Елізабет ван Сантен), а також стали учасниками конференції Всесвітньої асоціації Монтессорі.

Такий підхід до організації педагогічної практики дає можливість сформуванню у студентів цілісне уявлення про педагогічну систему Марії Монтессорі, глибоко усвідомити сутність індивідуального виховання, його значення та ролі у процесі становлення особистості, забезпечує готовність майбутніх фахівців до впровадження особистісно-орієнтованого виховання в практику роботи з дітьми відповідно до сучасних тенденцій реформування дошкільної освіти.

Отже, аналіз філософських основ методу Марії Монтессорі щодо індивідуального виховання дітей, ролі та місця педагога у процесі «самовибудовування» дитини та створенні підготовленого (розвивального) середовища, що включає чотири складових, передбачених Базовим

компонентом сучасної дошкільної освіти, а також аналіз змін у світоглядних позиціях студентів експериментальної групи стосовно особистісно-орієнтованого виховного процесу дає підстави для таких висновків.

Організація педагогічної практики студентів Київського університету імені Бориса Грінченка на базі Київської школи-садка 1-го ступеня Марії Монтесорі є одним із шляхів підготовки дошкільних педагогічних працівників до роботи за вимогами, які диктує сьогодення, разом з переглядом стандартів вищої освіти, навчальних програм дисциплін циклу професійної та практичної підготовки, включенням до навчальних планів спецсемінарів, спецкурсів та організацією факультетів перепідготовки педагогічних кадрів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бех І. Д. Дві експериментально-виховні стратегії — два етапи розвитку педагогічної науки / І. Д. Бех // Педагогіка і психологія. — 2000. — № 3. — С. 34—45.
2. Гончаренко А. М. Особистісно-орієнтована модель освіти: підготовка педагога / А. М. Гончаренко // Дошкільне виховання. — 2008. — № 1. — С. 11—12.
3. Дичківська І. М. Марія Монтесорі: теорія і технологія: навчально-методичний посібник / І. М. Дичківська, Т. І. Поніманська. — К., 2006.
4. Іванюк Г. І. Особистісно-орієнтована модель підготовки майбутніх педагогів дошкільної освіти / Г. І. Іванюк // Гуманітарний вісник: науково-теоретичний збірник. — Переяслав-Хмельницький, 2008. — С. 85—88.
5. Коментар до Базового компонента дошкільної освіти в Україні: науково-методичний посібник / Наук. ред. О. Л. Кононко. — К., 2003.
6. Кузьменко В. У. Індивідуалізація виховання і навчання в дошкільних закладах: методичні рекомендації для дошкільних працівників / В. У. Кузьменко. — К., 2002.

7. Кононко О. Л. Особистісна орієнтація — пріоритет сьогодення / О. Л. Кононко // Дошкільне виховання. — 2007. — № 5. — С. 3—4.
8. Лисенко Н. В. Педагогіка українського дошкілля: навчальний посібник у 2 ч. / Н. В. Лисенко, Н. Р. Кирста. — К., 2006. — Ч. 1.
9. Сухомлинский В. А. Сердце отдаю детям / В. А. Сухомлинский. — К., 1973.
10. Українська освіта. Чому Марія Монтессорі? / За заг. ред. Б. М. Жебрівського; упор. і літ. ред. Н. П. Марченко. — К., 2003.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ ОПИС

13.00.04 — Теорія і методика професійної освіти

Січкарь А. Д.

Підготовка студентів до особистісно-орієнтованого виховання у ході педагогічної практики на базі школи-дитсадка Монтессорі

Кількість бібліографічних посилань — 10.

Сичкар А. Д.

Подготовка студентов к личностно ориентированному воспитанию в ходе педагогической практики на базе школы-детсада Монтессори.

Статья посвящена актуальной проблеме современного дошкольного образования, а именно: подготовке воспитателя, готового к сотрудничеству с ребенком с позиций «создания, а не Творца», внедрению личностно-ориентированной модели дошкольного образования.

Ключевые слова: личность, личностно-ориентированный подход, развивающая среда, подготовка воспитателя.

Sichkar A. D.

Preparing students for personality-oriented education in the pedagogical practices in the school-kindergarten Montessori

The article is devoted the issue of the day of modern pre-school are preparations of educator, ready to the collaboration with a child from position of «creation, but not Creator», introduction of the personality oriented model of preschool education.

Keywords: personality, personality-oriented approach, developing environment, preparation of a mentor.